

28. samling
Strasbourg, 24.–26. mars 2015

Demokrati på lokalt og regionalt plan i Norge

Anbefaling 374 (2015)¹

1. Europarådets kongress for lokale og regionale myndigheter viser til:

a. artikkel 2, ledd 1.b i Statutory Resolution (2011)² vedrørende Kongressen, som fastsetter at et av Kongressens formål skal være “å komme med forslag til ministerkomiteen som fremmer demokrati på lokalt og regionalt plan”;

b. artikkel 2, ledd 3 i Statutory Resolution (2011)² vedrørende Kongressen, som stipulerer at “Kongressen skal utarbeide jevnlig landspesifikke rapporter om situasjonen med hensyn til demokrati på lokalt og regionalt plan i alle medlemsland og i land som søker medlemskap i Europarådet, og skal spesielt sikre at prinsippene i det europeiske charteret om lokalt selvstyre implementeres”;

c. kongressens resolusjon 299 (2010), som slår fast at Kongressen skal bruke Europarådets referanseramme for regionalt demokrati (*Reference Framework for Regional Democracy*) i sine oppfølgingsaktiviteter, samt Ministerkomiteens svar til Kongressens anbefaling 282 (2010) [CM/Cong(2011)Rec282final], som oppfordrer medlemslandenes myndigheter til å ta hensyn til det nevnte rammeverket i sin utvikling av politikk og reformer;

d. det herværende forklarende notatet om lokaldemokrati i Norge, utarbeidet av rapportørene Xavier Cadoret (Frankrike, L, SOC) og Guilherme Pinto (Portugal, R, SOC) etter deres offisielle besøk i Norge 9.–11. september 2014.

e. Anbefaling 141 (2003) om regionalt demokrati i Norge og anbefaling 203 (2006) om den norske lovgivningens etterlevelse av artikkel 11 i det europeiske charteret om lokalt selvstyre.

2. Kongressen minnes at:

a. Norge signerte og ratifiserte det europeiske charteret for lokalt selvstyre 26. mai 1989. Charteret trådte i kraft i Norge 1. september 1989. Det ble ikke utstedt noen erklæringer eller forbehold;

1. Drøftet og vedtatt av Kongressen 26. mars 2015, 3. samling (se dokument [CG/2015\(28\)5FINAL](#), forklarende notat) medrapportører Xavier CADORET, Frankrike (L, SOC) og Guilherme PINTO, Portugal (R, SOC).

b. Norge ratifiserte tilleggsprotokollen til det europeiske charteret om lokalt selvstyre vedrørende retten til involvering i lokale myndigheters anliggender 16. desember 2009;

c. overvåkingskomiteen instruerte Xavier Cadoret (France, L, SOC) og Guilherme Pinto (Portugal, R, SOC) i å utarbeide og levere til Kongressen, i kraft av sin rolle som rapportører, rapporten om lokaldemokrati i Norge².

d. kongressdelegasjonen gjennomførte en oppfølgingsreise i Norge 9.–11. september 2014 hvor de besøkte Oslo, Skien, Nome og Bergen.

3. ønsker å takke Norges faste delegasjon til Europarådet og norske myndigheter på sentralt, regionalt og lokalt plan, og KS, ØstlandsSamarbeidet, fagfolk og andre samtalepartnere for fruktbart samarbeid i ulike faser av oppfølgingsarbeidet og opplysningene som de har gitt til delegasjonen.

4. Kongressen kan med tilfredshet slå fast at:

a. nivået på det lokale og regionale demokratiet overordnet sett er tilfredsstillende i Norge, tilkjennegitt ved kommunenes og fylkenes brede myndighet og finansielle ressurser som setter dem i stand til å utøve denne myndigheten på en tilfredsstillende måte;

b. den igangsatte reformprosessen, herunder den pågående gjennomgangen av lovgivningen om lokalt selvstyre, utgjør en gylden anledning til effektiv styrking av kvaliteten på offentlige tjenester og lokaldemokrati;

c. de sentrale myndigheter fremmer aktivt og rådfører seg i all hovedsak med ulike samarbeidsstrukturer og sammenslutninger som bringer sammen lokale og regionale myndigheter;

d. et bredt spekter av muligheter for deltakende demokrati \\\participatory democracy på lokalt og regionalt plan, så som folkeinitiativ og rådgivende folkeavstemming er tilgjengelige over hele landet.

5. Kongressen uttrykker uro over at:

a. prinsippet om lokalt selvstyre er fortsatt verken uttrykkelig anerkjent i lovgivningen, som understreket allerede i anbefaling 141 (2003), eller i grunnloven;

b. kommunene har ingen rettslige redskaper som de kan bruke til å utfordre sentrale myndigheters respektive bestemmelser, slik det kreves i anbefaling\\rekommandasjon 203 (2006);

c. rådmannen og andre administrative organer kan i realiteten utøve sin administrasjon på en måte som går ut over lovens intensjon, og som mangler en klar angivelse av kompetanser\\competences i lovgivningen;

d. lokale myndigheter har nevnt risikoen for en økning i delegerte oppgaver uten supplerende økonomiske tilskudd\\midler, som ledd i det pågående reformarbeidet i Norge;

e. kontrollen som utøves av myndighetene i form av for omfattende og spesifikk lovgivning kan medføre en betydelig grad av overvåkning.

6. I lys av dette vil Kongressen be ministerkomiteen om å invitere norske myndigheter til:

a. å jobbe videre med å styrke det lokale selvstyret [og lokaldemokrati] ved å innarbeide disse prinsippene i spesifikk lovgivning og, om praktisk mulig, i grunnloven;

b. å harmonere sin lovgivning og rettspraksis med artikkel 11 i det europeiske charteret for lokalt selvstyre ved å garantere, i sitt nasjonale rettssystem, lokale myndigheter full utøvelse av sin rett til rettslige redskaper mot bestemmelser tatt av statlige organer\\administrasjon;

2. In their work, the co-rapporteurs were assisted by Mr André ROUX, consultant, member of the Group of Independent Experts on the European Charter of Local Self-Government, and the Congress secretariat.

c. revurdere dagens situasjon der administrativ overvåkning utøves av rådmenn og andre overvåkingsorganer av lokale myndigheters kompetanse\\on the own competences of local authorities slik at denne kontrollen ikke går ut over lovgivningens intensjon;

d. innarbeide reformen på en slik måte at man sikrer at nye oppgaver som delegeres til lokale og regionale myndigheter, ledsages av midler\\finansiering;

e. begrense kontrollen med lokale myndigheter til utelukkende å gjelde lovmessighet, for å unngå resentralisering av overført myndighet.